

Landelijke regelgeving Openbare Verlichting in Overbetuwe

Er is in Nederland geen wettelijke verplichting tot het plaatsen van openbare verlichting. Wel heeft de overheid een zorgplicht: als er een lantaarnpaal staat, dan moeten we die goed onderhouden. Ook de locatie is van belang, bijvoorbeeld dat de lantaarnpaal niet midden op een weg staat.

Onderstaand de belangrijkste regelgeving met daarbij de keuze van de gemeente Overbetuwe.

Aansprakelijkheid (Burgerlijk Wetboek)

De wegbeheerder kan op basis van boek 6 van het Burgerlijk Wetboek (BW) aansprakelijk worden gesteld voor letsel en schade. Dit kan wanneer de openbare verlichting niet voldoet aan de eisen die men in de gegeven omstandigheden daaraan mag stellen (artikel 6.162 e.v. en artikel 6.174). Het aansprakelijkheidsbeginsel heeft alleen betrekking op de functie van verkeersveiligheid van de openbare verlichting. De sociale veiligheid en leefbaarheid blijven hierbij buiten beschouwing, voor zover ze geen invloed hebben op de verkeersveiligheid.

Het gaat hierbij om risicoaansprakelijkheid. De weggebruiker hoeft niet de schuld van de wegbeheerder aan te tonen, maar de gevaarlijke toestand van de weg(uitrusting) en het daardoor intreden van het gevaar. De gemeente dient in voorkomende gevallen aan te tonen dat haar, zowel op het gebied van verlichtingskwaliteit als wat betreft het onderhouden van de verlichtingsinstallatie, in redelijkheid niets te verwijten valt.

Aanbeveling/Richtlijn Openbare Verlichting (thans de NPR13201-2017)

In Nederland zijn we dus niet verplicht om te verlichten, maar er zijn wel richtlijnen. Bij het schrijven van dit beleidsplan is dat de NPR13201-2017. Deze biedt een advies over de hoeveel licht op straat. Dit is natuurlijk sterk afhankelijk van de locatie, de omgeving en wat we gewend zijn. De richtlijn geldt voor het hele land. Het is daarom een richtlijn: we mogen daarvan afwijken.

In onze gemeente en de omliggende gemeenten zijn we gewend aan het lichtniveau zoals we die vaak in onze eigen straat hebben staan. In tegenstelling tot bijvoorbeeld in het westen van het land. Daar is veel meer licht op straat mede ook doordat er in de omgeving veel meer licht is (denk aan kassen, vliegvelden, zware industrie etc).

Samen met de omliggende gemeenten is afgesproken om niet de richtlijn volledig te volgen, maar het lichtniveau te kiezen dat past in onze omgeving. Zouden we de

richtlijnen aan gaan houden, dan komt er heel veel licht bij. Dat is niet wenselijk qua kosten, energieverbruik, landschap en overlast. Bovendien hebben we als gemeente een doelstelling te halen in het kader van het Energieakkoord: 20% energiebesparing in 2020 en 50% in 2030 t.o.v. 2013.

Foto: Floralaan in Elst. Woonwijk waar is verlicht volgens de richtlijn met als resultaat veel te veel licht. Dat willen we niet meer.

In de richtlijn is ook een additionele eis opgenomen over de hoeveelheid licht op een verticaal punt op 1,5 hoogte. Dit is echter een waarde die door heel veel factoren beïnvloed wordt. Denk maar aan het licht van etalages, koplampen van auto's, licht vanuit woningen e.d. Deze zijn allemaal van invloed op een 1,5m hoogte buiten op straat. Dus is deze waarde lastig te meten.

Daar komt bij dat de eis in de richtlijn dusdanig hoog is, dat we veel meer lichtmasten op straat krijgen. Dat is niet wenselijk.

Bovendien hebben we als gemeente een doelstelling te halen in het kader van het Energieakkoord: 50% energiebesparing in 2030 (ten opzichte van 2013)!

Wat wel belangrijk is, is de verdeling van het licht op de weg. Hoe beter de verdeling is, hoe minder zwarte vlekken er op de weg zijn en hoe beter we met een lager lichtniveau toe kunnen. Dit kan van belang zijn voor de sociale veiligheid, maar bij snelverkeer ook om een effect van licht-donker-licht (zon tussen de bomen door) te voorkomen.

Onze keuze is om de gelijkmatigheid bij vervanging veelal hetzelfde te houden als in de huidige situatie op die locaties waar dit wenselijk is. Staat er nu heel veel licht op straat met een hele hoge gelijkmatigheid zoals al op de bovenstaande foto, dan zal dit bij een vervanging wel veranderen en terug gebracht worden naar normale, gangbare hoeveelheden.

Foto: Jupiterpark in Herveld waar het licht goed over de weg verspreid is.

Onze uitgangspunten ten aanzien van de richtlijn zijn:

- Verlichten op maximaal 75% van de geldende richtlijn binnen de bebouwde kom qua lichtsterkte. Met uitzondering van centrumgebieden en uitgaansgebieden; daar zal vaak wat meer licht staan.
- We houden geen eis voor de verticale verlichtingssterkte aan.
- Per situatie wordt bekeken wat de best haalbare situatie is.
- Er worden geen lantaarnpalen bijgeplaatst.

Politiekeurmerk Veilig Wonen

Het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) wordt veel gebruikt door projectontwikkelaars. Het is geen verplicht Keurmerk. Veel gemeenten hanteren het keurmerk niet (meer). Het Keurmerk bestaat uit drie certificaten (Beveiligde Woning, Veilig Complex en Veilige omgeving). Er wordt een onderscheid gemaakt tussen bestaande en nieuwbouw. Van belang voor de gemeente is het keurmerk Veilige Omgeving.

Het certificaat zegt onder andere wat over de openbare verlichting ten aanzien van de woonomgeving. Zo moeten achterpaden verlicht worden, moeten overdekte

parkeerplaatsen in de woonomgeving van heel veel licht voorzien worden, dient bij dynamische/dimbare verlichting altijd het minimale niveau van de PKVW aangehouden te worden en moet de richtlijn voor de openbare verlichting (zie bovenstaande uitleg daarover) volledig aangehouden worden.

Maar naast de openbare verlichting worden er ook eisen gesteld aan het groen. Zo mag een boom niet het licht van een lantaarnpaal hinderen.

Conform het huidige openbare verlichtingsbeleid verlichten we achterpaden in eigendom van de gemeente niet.

De gemeente hanteert, voor wat betreft de openbare verlichting, het PKVW niet.

Foto: Bereklaauw in Driel; woonwijk op PKVW-niveau. Er staat volop licht.

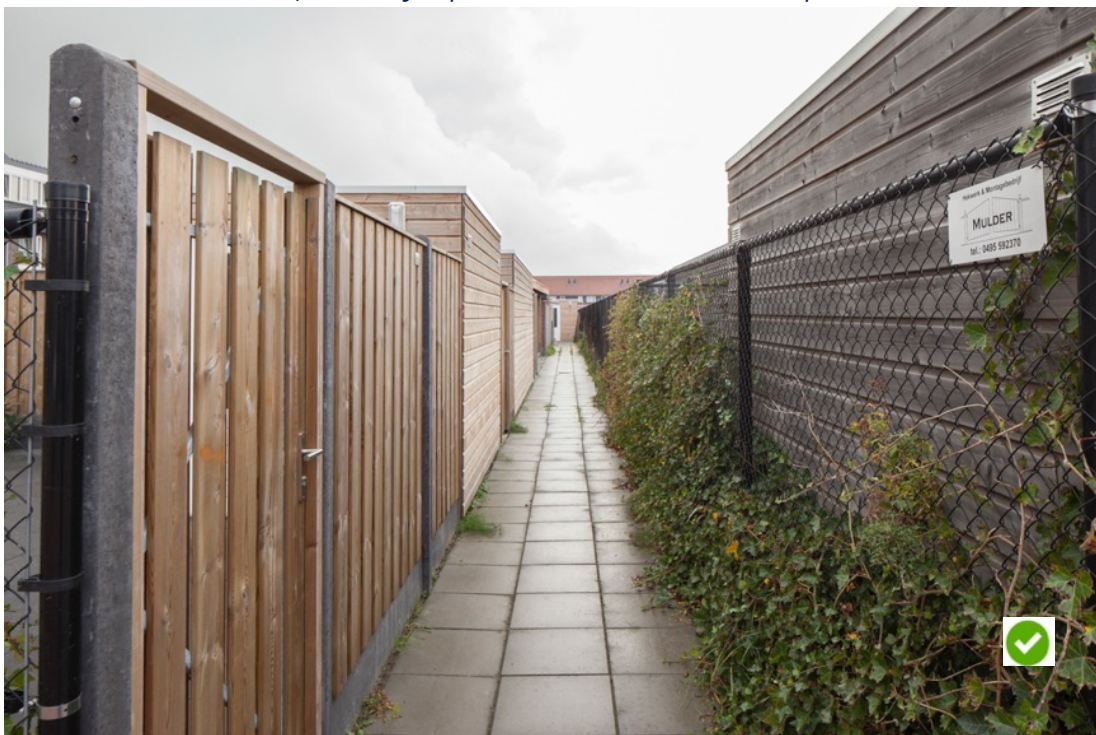

Foto: Driel, achterpad; niet verlicht.

De hoeveelheid licht op straat en op parkeerterreinen wordt afgestemd op de omgeving en gebruiksfrequentie. De gemeente hanteert als uitgangspunt 'Niet verlichten, tenzij' en wil voldoen aan de doelstellingen uit het Energieakkoord.

Projectontwikkelaars gebruiken het PKVW vaak als een verkoopargument. Op een woning met het keurmerk Beveiligde Woning kunnen inwoners wel korting krijgen op hun verzekeringspremie. Er is geen certificaat Veilige Omgeving voor nodig.

Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO)

Bij het Keurmerk Veilig Ondernemen werken ondernemers, brandweer, politie en gemeenten samen aan een set structurele maatregelen waar verlichting onderdeel van uitmaakt. Er zijn geen normen of verplichtingen. Wij hebben in de gemeente Overbetuwe geen KVO waarin wat over de openbare verlichting wordt gezegd.

Mocht die er wel komen, dan zal dit beleidsplan 'Licht in Overbetuwe' leidend zijn qua verlichting.

Installatieverantwoordelijkheid

Elke gemeente dient een installatieverantwoordelijke en diverse andere personen aan te wijzen om volgens de NEN 3140 'Bedrijfsvoering van elektrische installaties-Laaigspanning' te zorgen voor de veiligheid bij het werken aan elektrische objecten in het laagspanningsgebied. Voor het ondergronds netwerk is de netbeheerder Liander verantwoordelijk.

In de gemeente Overbetuwe is de installatieverantwoordelijkheid bij de aannemer neergelegd.

Beleidsuitgangspunten gemeente Overbetuwe:

- Maximaal 75% van de richtlijn qua lichtsterkte met uitzondering van centrum en uitgaansgebieden;
- Geen eis voor verticale lichtsterkte en streven naar zo goed mogelijke gelijkmatigheid waarbij bestaande mastafstand in de meeste situaties leidend is;
- Voor de openbare verlichting wordt geen PKVW en KVO aangehouden;
- Achterpaden niet verlichten.